

Cel szczegółowy 1.1: Wzmacnianie zdolności innowacyjnych

Potrzeby terytorialne Europy Środkowej

Zdolności innowacyjne mają duże znaczenie dla przyszłego rozwoju gospodarczego Europy Środkowej i jej odporności gospodarczej. Transformacja gospodarcza stanowi wyzwanie dla silnej pozycji regionów Europy Środkowej w sektorze produkcyjnym, który obejmuje np. przemysł motoryzacyjny, tekstylny i spożywczy. Lepsze zdolności innowacyjne będą miały zasadnicze znaczenie dla dostosowania regionów do rosnącego znaczenia trzeciego sektora skupiającego usługi, który obejmuje np. przemysły kultury i kreatywne, zdrowie i turystykę. Zgodnie z Zielonym Ładem i Agendą Terytorialną 2030, ważne jest, aby we wszystkich działaniach wspierających równoważyć aspekty gospodarcze, społeczne i ekologiczne.

W chwili obecnej regiony w Europie Środkowej nie korzystają w równym stopniu z badań i innowacji (R&I). Transfer wiedzy i technologii pozostaje zatem krytyczną potrzebą, zwłaszcza dla MŚP w ramach transnarodowych łańcuchów wartości. Te MŚP są często lokalnymi dostawcami, którzy nie działają na rynkach globalnych jak większe firmy.

Stawienie czoła wyzwaniom związanym z innowacyjnością pomoże zmniejszyć różnice terytorialne między regionami, które w przeciwnym razie mogłyby prowadzić do nierównych szans i dezintegracji społecznej.

Działania w zakresie współpracy transnarodowej

W ramach tego celu szczegółowego program Interreg EUROPA ŚRODKOWA będzie wspierał współpracę transnarodową dla poprawy konkurencyjności MŚP. Celem jest usprawnienie procesu uczenia się polityk, wzmocnienie potencjału interesariuszy zainteresowanych innowacjami oraz zwiększenie współpracy w ramach regionalnych systemów innowacji i pomiędzy nimi. W stosownych przypadkach wspierane działania powinny być spójne z odpowiednimi strategiami inteligentnej specjalizacji regionów uczestniczących. Możliwe działania w ramach współpracy obejmują opracowanie i wdrożenie strategii, planów działania, narzędzi, szkoleń, działań pilotażowych i powiązanych rozwiązań. Wszystkie działania powinny stawiać sobie za cel zwiększenie odporności gospodarczej regionów Europy Środkowej i uwzględniać aspekty ekologiczne i zrównoważonego rozwoju.

Działania powinny sprzyjać wdrażaniu nowatorskich technologii i rozwiązań. Powinny one sprzyjać powiązaniom międzysektorowym poprzez poprawę współpracy między interesariuszami zainteresowanymi innowacją, stojącymi przed podobnymi wyzwaniami. W ramach działań należy ustanowić i wzmocnić regionalne i ponadnarodowe struktury środkowoeuropejskie (np. klastry, sieci innowacji) oraz łańcuchy wartości, co zmniejszy zależność od dostawców zagranicznych. Szczególnie zachęca się do współpracy przedsiębiorstwa w ramach partnerstw międzyregionalnych, jeśli są one

częścią łańcuchów wartości związanych ze strategiami inteligentnej specjalizacji regionów uczestniczących.

Konkretyzując, program Interreg EUROPA ŚRODKOWA będzie finansował działania w następujących dziedzinach (prezentowana lista nie jest katalogiem zamkniętym):

- Zielona gospodarka, biogospodarka
- Przemysł 4.0, robotyzacja, mechatronika, technologie cyfrowe, kluczowe technologie wspomagające
- Przemysły kultury i kreatywne oraz turystyka
- Innowacje w zakresie opieki zdrowotnej
- Srebrna gospodarka
- Innowacje społeczne
- Transfer technologii i innowacji
- Partnerstwa międzyregionalne wzdłuż łańcuchów wartości
- Innowacyjne systemy finansowania innowacji

Przykłady wspieranych działań (prezentowana lista nie jest katalogiem zamkniętym):

- Poprawa zdolności i współpracy wśród interesariuszy zainteresowanych innowacjami na różnych poziomach zarządzania (np. na szczeblu publicznym, prywatnym, krajowym, regionalnym), aby pomóc MŚP w lepszym włączeniu cyfryzacji do ich zrównoważonego przejścia do Przemysłu 4.0
- Wymiana dobrych praktyk w zakresie trendów i standardów gospodarki ekologicznej oraz realizacja działań pilotażowych w celu wsparcia MŚP w ich wdrażaniu
- Wspieranie transferu technologii i innowacji z sektora badań do przedsiębiorstw oraz nowej współpracy wzdłuż łańcuchów wartości w celu wspierania wprowadzania innowacyjnych rozwiązań
- Wzmocnienie usług wsparcia dla MŚP i przedsiębiorców w celu poprawy dostępu do badań i innowacji technologicznych
- Wzmacnianie ponadnarodowych sieci i klastrów innowacyjnych oraz zacieśnianie współpracy między ośrodkami innowacji na różnych terytoriach
- Umożliwienie współpracy międzysektorowej, aby pomóc przedsiębiorstwom (np. z tradycyjnych sektorów gospodarki, branży kultury i branż kreatywnych, turystyki, opieki zdrowotnej lub srebrnej gospodarki) w zrównoważonym włączeniu technologii cyfrowych (np. sztucznej inteligencji, bezpieczeństwa cyfrowego, internetu rzeczy) do rozwoju produktów i usług

- Poprawa współpracy wzdłuż łańcuchów wartości zrównoważonych innowacyjnych produktów i usług w spójności ze strategiami inteligentnej specjalizacji
- Zwiększanie transferu i upowszechnianie sprawdzonych rozwiązań ekologicznych w celu stworzenia możliwości biznesowych
- Rozwijanie i wdrażanie koncepcji transnarodowych łańcuchów wartości w oparciu o regionalne potencjały i zasoby. Koncepcje te powinny wzmacniać zrównoważony rozwój i zmniejszać zewnętrzną zależność wytwarzania wartości (np. poprzez wzmacnianie regionalnych kompetencji w zakresie tworzenia utraconej/nowej wartości lub wprowadzanie krótkich łańcuchów dostaw żywności). Powinny one również pomóc w zwiększeniu odporności regionu na skutki zewnętrzne, takie jak zerwanie łańcuchów dostaw
- Wspieranie innowacyjnych strategii w celu zmniejszenia śladu środowiskowego procesów produkcyjnych, np. poprzez ułatwianie wdrażania zdecentralizowanych systemów produkcyjnych reagujących na popyt
- Zmniejszanie luk innowacyjnych na obszarach pozamiejskich poprzez np. uczynienie obszarów wiejskich bardziej inteligentnymi i poprawę dostępu do usług wspierających innowacje dla przedsiębiorstw wiejskich skoncentrowanych na inteligentnej specjalizacji i priorytetowych obszarach technologicznych
- Wzmacnianie powiązań między sektorem publicznym i prywatnym a instytucjami finansowymi w celu zachęcania do projektowania i tworzenia struktur i usług ułatwiających dostęp do finansowania innowacji
- Promowanie innowacyjnych działań, które czynią gospodarkę bardziej sprawiedliwą i pomagają w integracji gospodarczej i społecznej grup ludności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji (np. osób niepełnosprawnych, migrantów, osób starszych, młodzieży)
- Wspieranie tworzenia laboratoriów innowacji (living lab), poligonów doświadczalnych i ekosystemów, które łączą stronę popytu i podaży w celu promowania rozwoju i faktycznego wykorzystania innowacyjnych rozwiązań na potrzeby sektora publicznego, w tym zamówień przedkomercyjnych (PCP) i zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania (PPI)

Działania, które mogą obejmować modyfikacje genetyczne, muszą być zgodne z dorobkiem prawnym Wspólnoty w zakresie inżynierii genetycznej, w tym z przepisami unijnej Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030.

Dla działań korzystna może być koordynacja z innymi europejskimi instrumentami finansowania, w tym z programem „Horyzont Europa”, inicjatywą Międzyregionalnych Inwestycji w Innowacje (I3), programami głównego nurtu polityki EFRR lub krajowymi funduszami na rzecz innowacji. Działania powinny dążyć do zapewnienia synergii w celu osiągnięcia większych i szerszych skutków terytorialnych w Europie Środkowej, np. poprzez wykorzystanie wyników badań i ich rozpowszechnianie w regionach, a także powinny uwzględniać plany działań strategii makroregionalnych. Działania mogłyby być powiązane z InvestEU i nowym instrumentem na rzecz inwestycji strategicznych, których celem jest budowanie silniejszych europejskich łańcuchów wartości

i odporności gospodarczej. Mogłoby to wspierać mobilizację przyszłych inwestycji w technologii nowej generacji (np. poprzez przygotowanie kolejnych projektów lub regionalną wymianę wiedzy na temat dobrych praktyk w zakresie stosowania tych instrumentów).

Planowane rezultaty

Rezultatem działań w ramach współpracy transnarodowej będzie wzmocnienie zdolności innowacyjnych. Usprawnią one proces uczenia się i wdrażania polityk, zachęcą do zmian polityk na rzecz dążenia do ekologicznej i cyfrowej gospodarki w regionach słabiej rozwiniętych oraz pomogą im w nadrobieniu zaległości w stosunku do regionów wiodących. Działania te doprowadzą do poprawy warunków ramowych dla innowacji i będą sprzyjać zrównoważonemu wdrażaniu zaawansowanych technologii. Poprawa współpracy międzysektorowej, transfer technologii i koordynacja przyczynią się do zmniejszenia barier dla innowacji, w szczególności w przypadku MŚP.